

Troița din Cernăuși

(Liceul Militar)

*Crucii Tale ne închinăm, Stăpâne,
și Spânul Inverea Ta o laudăm și o mărim...*

Sub sceptrul Majestății Sale Mihai I, Regele reîntregirii românești

La venirea pe tron a Majestății Sale Regelui Mihai I, țara noastră se afla într'o grea cumpănă. Dușmanii de veacuri ai neamului românesc, folosindu-se de împrejurările grele prin care treceam se năpustiră asupra noastră slărâându-ne hotarele în toate părțile: la răsărit, la miez-noapte, la miazăzi și la apus.

Ca un vis urit ne vin în minte zilele acelea de restriște, când zeci și sute de mii de români, părăsindu-și tot ce aveau, se refugiaseră în partea liberă a țării. Bucovineni, Basarabeni, Ardeleani și Dobrogeeni împănau drumurile pretutindeni, chinuși de jale după frații rămași sub jug străin, chinuși de dorul după locurile natale, cotropite de răvășitori.

Dar, ca și în trecutul îndepărtat, poporul românesc nici de astăzi dată n'a înfrunțat să slăme lanțurile vrăjmașe. Căci, și în cele mai cumplite nenorociri pe care i le-au pricinuit dușmanii, el nu știa pierdut rădăcina și credința. Povățuit de sufletele martirilor săi și condus de un vrednic Domnitor, la vreme hărăzit de soartă, neamul românesc știa aflat încăși calea spre lumină, spre libertate.

Precum odinioară, sub domnia slăvitului Voievod Mihai Viteazul toate țărmurile locuite de români s'au fost unită pentru prima dată într'o mare țară românească, precum în 1918-toți frații de aceeași lege românească s'au fost strâns la oaltă, cu pământurile lor cu tot, sub sceptrul Regelui Ferdinand I, tot așa și acum, după un greu răstimp de cotropire vrăjmașe, țara noastră se reîntregește în hotarele ei firești, cuprinsând și pământurile depărtate din răsărit, pe cari viețuiesc de asemenea foarte mulți frați români.

Câmpii întinse, frământate cu sângele strămoșilor noștri, au fost readuse la loc în cuprinsul patriei, sute de mii de români și-au primit înapoi în stăpânire ogoarele de pe cari au fost îndepărtați cu mișelie, sau pe cari au fost siliți să lucreze ca robi ai colhozurilor.

Nu e mult de când am pornit pe drumul de acum, spre o viață nouă.

Și, încă, frumoasa Românie, mare, de odinioară, se toturijește tot mai mult, se înfrică tot mai întregă, pe măsura viezurilor noastre.

Se înfruptează, în ciuda tuturor dușmăniilor cari ne pândesc, reîntregirea neamului și a pământului românesc.

Și aceasta sub sceptrul binecuvântat al M. S. Regelui Mihai I, Regele reîntregirii românești, ai cărua bravi ostași—intruși cu pavăza credinței lui Hristos—au înfrânt pretutindeni țăra vrăjmașului. Și ei îl vor urmări atâta până când și cel din urmă lăte va fi liber și stăpân pe braza lui!

Pilda M. S. Reginei Mame Elena

Dela ordinul de trecerea Prutului în ziua de 22 Iunie 1941, ostaşii noştri au trecut din biruinţă în biruinţă, scoţând din ghiarele bolşevice pe fraţi asupriţi, împreună cu pământul scump al Bucovinei şi Basarabiei.

Arma lor războinică a lovit pe duşman şi dincolo de Nistru, până la Odesa, Harcov, Sevastopol, Kerchi şi Stalingrad. Zi de zi, bravii noştri soldaţi sunt amintiţi cu laudă, în comunicatele de războiu ale comandamentului german şi italian.

Dar, pentru câştigarea biruinţei este nevoie, alături de străduinţele armatei şi de străduinţele tinerilor celor rămaşi acasă.

Deapăceea Capul şirii a dat, chiar din primele zile ale războiului, un ordin de mobilizare a naţiunii. Asta înseamnă că toţi românii — dela plugar, negustor şi meseriaş sau lucrător de fabrică, până la dascălii şcolilor, rânduitorii legii şi pastorii de suflete — toţi, înţoarcă ca şi ostaşii, trebuie să pună mai presus de interesele lor, interesele Patriei. Toţi, fără deosebire, trebuie să ajute prin munca şi prin sfatul lor, la dobândirea marelui birou.

Iar din prezinţa Trombului avem o pildă înaltă de urmat: Pilda M. S. Reginei Mame Elena.

Din primele zile ale războiului, pentru M. S. Regina Mamă, ca şi pentru Augustul Său Fiu M. S. Regele Mihai I, a început o viaţă nouă. Griji de bunăstarea poporului s'a adăos acum grija de bunăstarea soldaţilor care luptă pe front, grija de cei răniţi, ca şi de văduvele şi orfanii Eroilor căsuţi pe câmpul de bătăie.

Într'adevăr, nu e zi în care M. S. Regina Elena să nu fi vizitat spitalele, interesându-se de aproape de starea sănătăţii răniţilor, aducându-le cuvinste de mângâiere şi îmbrăcându-le danari.

Prin îndemnul şi lapta M. S. Reginei Mame Elena, luptătorii noştri s'au înlesnit cu lucruri de ale îmbrăcăminteii, de lână, în vederea iernii grele de pe frontul răsărit. Pilda frumoasă a Majestăţii Sale a fost urmată de toţi românii.

În felul acesta, s'a alinat mult asprimea vieții celor ce luptă pentru neam și lege. Căci, odată cu obiectele primite, ei au primit din partea noastră, a celor rămași în Patrie, dovada dragostei și recunoștinței ce le-o datorăm.

Dar M. S. Regina Elena se interesează în același timp, cu multă dragoste și de radele vicijlor noștri luptători și mai cu seamă de copiii lor. Aceștia sunt înțeleguți în așezăminte de ocrotire, cămin, internate, etc., unde primesc, gustat, tot ce le trebuie: hrană, îmbrăcăminte și învățură.

Iată de ce M. S. Regina Elena este răsplătită pretutindeni cu atâtă dragoste, de toată suflarea românească.

Grija ce-o are tatăl tuturor celor ce sufer de pe urma războiului, ocrotirea ce le-o dă tuturor acestor alegeți fi ai țării, sunt fapte cu adevărat creștinești.

Pădă Mariei Sate să o înțelegem și s'o urmăm!

Sântem ai mântuirii...

de V. Voiculescu

Sântem ai mântuirii țării
Ș'n ziua războiului ucuz
Avem un Dumnezeu vicleș
Și sfinți care ucid bolazii.

Destinul nostru parazi treaz
De v'a răbdat pân'adormazii,
Vă fugărim azi ca pe țarii
Până o aluză de Caucez.

Cu războiul cu război
Pe țară murgini de păcate
Din nou pământul v-l ațigim

Scoțăm norod după norod
Către slăvita libertate
Din uriașul nostru glod

Un an de înfăptuiri românești în Bucovina desrobită

Catropirea barbară a bolșevicilor hulitori de Dumnezeu a fost un val de pustire și distrugere pentru „vesela grădină” a Bucovinei plină de verdeață și lumină, iar „măndrii săi feciori”, urmași lahnici ai plăeșilor ziditori de țară și viteji plăitori de hotare, au cunoscut în anul de rebie sovietică cea mai crâncenă cruzime și cea mai sălbatică necumenie.

Fruntași satelor noastre au fost duși în stăbănduri de stepă siberiană, avutul românesc a fost sechestrat, bisericile au fost hăjoconite, închise sau distruse, școlile și societățile culturale au avut aciași soartă, viața sufletească a fost cu desăvârșire înăbușită și în foarte multe cazuri creștinii noștri au trebuit să primească cumuna morții numai pentru că așa le-a plăcut bolșevicilor, aceste fiare cu chip de om. Dar și viața economică a avut aciași soartă: comerțul a fost în întregime distruș pentru că la revenire în Cernăuți și chiar în toată Bucovina de Nord nu s'a mai găsit nici un magazin în stare normală. Intreprinderile industriale, fabricile de zahăr, de spirt, de tot felul de fabricate, uzinele electrice, morile, cherestelele și tot ce se numea bogăție românească a fost prădat și distrus.

Cine a văzut ruinele orașului Storojineț sau pustul din Cernăuți în primele zile ale revenirii sălăbăritii românești și cine și-a plecat gerunchiul în rugăciune pe momentul mare din cimitirul eroilor din Cernăuți unde-și dorm somnul de veci cei peste 400 de români uciși de bolșevici, numai acela poate să-și deie seama ce a putut să însemne această cruză ocupare și să aibă o idee despre laimosul „rai bolșevic”. Dar Românul nu pierd! Chiar în această neînchină pait de grea situație, voinicii satelor noastre au știut să rebde și să aștepte ceasul izbăvirii, uniți în jurul preșilor care au mai simțas cu ei și cu neclintită credință în dreptatea lui Dumnezeu.

Și ceasul izbăvirii n'a întârziat! La 22 Iunie 1941 stindardul războiului nostru sfânt a fost ridicat sub comanda viteazului Mareșal Ion Antonescu, iar la 3 Iulie oștile noastre biruitoare au intrat în Cernăuțul pusău și ruinat. În urma

1. În aciași zi au început a veni echipele compuse din cei mai buni slujbași și țirii, trimiși de către frunta stăpânirii, ca să ridice viața nouă din cenușa în care ne-au pus vălul dușmanii Cruci, familiei și proprietății.

Biserica s'a pus și de astă dată în fruntea strădaniilor pentru înălțarea din temelie a vieții românești din aceste meleaguri, cutropite de păgâni.

Astfel, prin grija Bisericii, satele și-au recăpătat în primele zile pe conducătorii lor sufletești. Preoții pribegi și cu jalea de parohiale lor încă neșurată prin rînic, au putut avea bucuria de a-și revădea credincioșii și bisericile în care au proamărit pe Dumnezeuul părinților noștri.

Munca a început cu zor. Bisericile au fost curățite și reparate, așa că îndată s'a putut sluji în ele. Casele parohiale, proficute în săli de dans ori magazii, au fost și ele redată scopului lor. La fel s'a procedat cu toate instituțiile publice și particulare, căci viața și gospodăria românească au trebuit să fie luate chiar dela început.

Școala a avut grijă să trimită la timp învățători buni și cu dragoste de neam și lege. Acepția, pe lângă învățămîntul pe care l-au predat cu grija cuvenită, și-au dat toată sîrja să înzestreze școlile cu cele necesare, să ajute pe copiii săraci cu cărți, îmbrăcăminte și hrană prin satele de cantine școlare. Astăzi toate școlile primare ale Bucovinei funcționează normal, cu tot greul războiului și cu marea lipsă de învățători, căci cei tineri luptă pentru desăvîșirea biruinții asupra balaurului roșu. Locul acestora fin, îl în mare parte, preoții satelor noastre.

Școlile secundare și cele superioare sînt și ele în plină activitate. S'a dat o deosebită atenție școlilor practice mai ales celor comerciale și industriale și s'au înălțat pîdurele tîmnie de ucenici.

Învățămîntul superior a fost cîm se poate de fericit amenințat. Pe lângă vechea și stăluțita noastră Facultate de teologie, înălțare a spiritualității românești, s'a mutat dela Iasi la Cernăuți Politehnica „Gh. Asachi” pentru ca prin colabozarea între geniul și credința românească să se plămîndească sufletul creator a României de mîine.

Societățile culturale bucovinene, în frunte cu vechea și glorioasa Societate pentru cultură și-au reînceput îndată

Crucea din stepă

de Rada Gyr

Strămb croită din şindrile ciungo,
între vădături aspre şi strapo,
zarea într-o coastă o împinge
colbăşind-o cu tristeţile din stepe.

Din înalţări, păsări cad sărace
— sărăce negre —, pe schiloada vită.
Numai casca arde, sau, pe cruce,
ca o frunte jupuită de arşiţă . . .

Şi pe groapă, soarele aprinde
bătălii amare şi uscate . . .
Dar, tradit, cu sacul de merinde
spăncărând la pold, cu arma'n spaie.

Are de lungă veghe, vizuina,
năclăit de fumă şi nămoale,
al, restag, pe zarea de rugină
lângă cruce pământ şi-l domoale.

În sfinţenia de loc a dimineaţii,
istovii, garanchiilor lui se pleacă
pe ţărâna gropniţii săracă
unde, stăpă, un săpădit scapă.

Stă, priveşte crucea aplocată,
împietrit în lănceda lămină . . .
Mănuile, de egură şi de piatră,
trănzălate dăru pe carabină,

î se strîng acum în rugăciune,
pălăbind clădat ca o beteală
în amara săpăi uscăciune,
sub un cer de mare obosală.

Spune şoapte mai cu o mătase
pentru camaradul din ţărâna.
Măngăile, cu grele mări alioare,
scăndara beteagă într-o rână.

lung, sărută casca de pe cruce,
se ridică, şterge-o lacrimă din geană,
şi cu linişte de rănit şi de loasă,
cătore sări care ucid se dăce . . .

Luptele biruitoare ale ostaşilor români în Crimeea

de Cost. Virgil Gheorghiu

Prima coloană a trupelor române care pătrund în munții Crimeii se alcătuiește acolo, la marginea Carasambosarului, în ziua de 4 Noiembrie, la orele opt fără un sfert dimineața, astfel:

În frunte e căpitanul Corbarna, înconjurat de șase călăreți. Vine apoi grupul de comandă, o trăsură în care se află aparatul de radio, prin care vom primi ordine și vom raporta ce facem. După trăsura de radio, e înșiruit pe șosea grupul de cercetare al maiorului Dumitrescu Flores. Toți ostașii sunt flăcăi chipeși, stau în sca. mânăci, ca la paradă. Dimineața este rece. Suntem îmbrăcați cu mantăile. Acum ne mai privim munții, contemplativi, ca odinioara, ei cu energie în priviri și nerăbdare.

Colonelul Mociulachi spune, cu puțină emoție:

— Corbarna, poți să-ți dai drumul. Și Dumitrescu să ne ajute să învingem.

Soldații și ofițerii lovesc, apoi, caii cu pînzele. Și caii pornesc în mare.

Lăsând hăul pe coamele umede ale cailor, ne scotem căpșile și ne închinăm, făcându-ne semnal crucei. Asta din mare, în timp ce caii fac primul paș câlcând motorul drumului și slăbind cu capetele tăcerea dimineții.

Câteva clipe întreaga coloană a rămas descoperită. Ostașii și ofițerii și-au scos bonetele de pe cap, rămânând cu fruntea în bătaia vântului. Asta fără nici un ordin. Flores urcă și mărește ne-a stropit frunțile și părul, așa, parcă le-ar fi măruișit corul, bincumîntîndu-și-le.

Colonelul Mociulachi, rășel răgușit, ne face ultima orare:

— Diseară să fiți la mare, Corbarna. Așa? La mare!...

Ofițerii, tot la cot cu soldații.

Ofițerii, dela cel mai mic până la cel mai mare, luptă laolaltă cu soldații, înfruntând moartea și trecând prin aceleași greutăți. Așa face colonelul Mociulachi Leonard așa face căpitanul Anghel Vasile, maiorul Scărăci Vasile, maiorul Dumitrescu Flores, căpitanul Corbarna, locotenentul Scariat și toți ofițerii cu care am luptat la porțile Crimeii și în munți. Bărbații lor pare desprinsă de-a dreapta din halade și din legende. Pare desprinsă din zădărnicele de vitejie ale istoriei noastre.

Dar și cei mai mari comandanți vin până în linia de foc, eol în cot cu soldații, luptând ca și ei.

Comandantul vâsătorilor de munte, care a luptat în Crimeea, generalul Lascăr Mihail, este un exemplu. Generalul acesta care coboară din două vițe de vechi hoțari, ne uimește cu bărbăția sa.

De nenunțate ori în toată lupta, când gloantele queșeau pe la ureche și nu se putea ști de partea cui va fi lupta, apăsarea în spatele nostru, calm, cu privirile lui severa și notomătoare, generalul Lascăr Mihail. Venea pășind drept, cu trupul lui atletic, obrazul bronzat, cu tăieturi bărbătești, cu privirea-i de mare căpitan care vede tot fără părtinire și nu se teme de moarte. Prezența lui ne dădea siguranță. Inima noastră bătea mai tare. Bețul era mai înconșat.

Și generalul Lascăr Mihail însoțit de locotenentul Vicod, aghiotantul său, nu stătea numai o clipă, acolo, în bătoia gloanțelor! Ședea, calm, până la urmă. Până la victorie. Pe urmă se ducea în altă parte. Totdeauna numai în locurile unde focul era mai intens și unde se simțea trebuința de îmbărbătare. (Pentru vitejia și avântul cu care a condus oștile române din biruința în biruință, în luptele din Crimeea, generalul Lascăr Mihail a fost distins cu cele mai mari decorații române și germane, ca și generalii Drăgălina, Dumitrache, și alții. N. R.)

Războiul strămoșilor.

În clipa aceasta, în afară de orice poruncă, știu că mă aflu în aceste locuri pentru a războiul strămoșilor de umiliri și de durări acferite de străbuni.

Mi-au spus bunicii de nenunțate ori lucruri pe care le auziseră și ei dela bunici, dar care li dădeau, parcă li s'ar li întâmplat lor.

Mi-au povestit cum, mai de mult, se săpăreau rețele vetrele lor sălbatecii Tătari dela Crâm. Cum intrau în sat, ei alegeau să prindă fetele frumoase și le săpeau, legându-le pe căi mici și sărăvași. Luau apoi țarmele de vite, de oi, herghelile de cai și micra de albine din stupi. Ce nu puteau lua, aprindeau. Valvătările se înălțau până în cer, iar lumii începea soarele. Din grupodările creștinilor nu rămănea decât scrum. Scrum, cenușă și lucruri multe.

Furau aurul icoanelor, crucile și sărțile forcate în arginți, în aur și pietre scumpe. Furau potirele din altare, vestimentele și toate lucrurile scumpe, apoi aprindeau biserică. De nemăsurate ori au ara bisericile străbunilor măi acelu, în împărăția codrilor.

Geana cea mare a păgânilor dela Crâm începea apoi pe-

lui a descoperi ascuțitoarea în care se afla proiul. Dacă îl prindeau, era vai și amar de sufletul lui, îi cereau să le arate unde are ascunsă opalinile cu galberii, și îl chinau, cum nici în fundul iadului nu se chinușește. Ii smulgeau barba, îi scoteau ochii cu sulța și îi jupuiau de piele. Trupul lui sfărțecat și piângărit era apoi arșărit pe drum.

Urgia tătarească era cumplită.

Ea n'a putut fi uitată.

Durerea și rănile lăuate de o astfel de năvălire sângeroasă în piepturile câtorva generații. Și a sângerat și în sufletul meu.

Din copilărie am văzut să-i răzban.

Acum sunt în Crimeea. Iată-mă în inima albatocului Crimă, din care năvălau spre locurile noastre păgânii.

Înainteam spre piscurile munților, prin ceața care e din ce în ce mai grosă.

Ploaia cade peste noi, peste arme și peste cai. Și iartăți măi vin în minte cuvintele colonelului Mocjulachi Leonard:

— „Cuceriiți munții Crimeii și ajungeți la mare!”

Orice piedică se va ivi în calea noastră, ea va fi presă mică, pentru a ne opri în drumul care ne duce spre mare!

Prin drumul acesta dăm tihna și liniștea străbunilor noștri.

Proștia ne-a ales, din stătea generații, ca să facem noi dreptate și să plătim chinurile și sângerările despre care găesc toate cronicile neamului românesc.

Am coborât câteva pante abrupte, am urcat, am trecut prin o șesă de dăileuri și decorul e mereu același : munți stâncosți, de culoarea cenășei, copaci rari și înegriți de toamnă. Pista stâncilor parcă e coclită. Și toate stâncile par a fi străvechi castele dărâmate.

Ceasul a trecut de amiază. Am mers numai la pas și începem a simți oboseala. Nu ne-a oboșit drumul. Am putea călări și două zile în șir dacă ne-ar duce caii. Ne-a oboșit însă cenășul exasperant al munților tătarești.

Dar, iată, urdeva — sub o sperâncoasă de munte — se vede o pată neagră, ca de carneali spălate de ploaie: e un sat. Un sat în care locuiesc Țiganii de Țitari.

Dăm piteșii cailor, ca să ajungem mai repede. Ne tragem din amarțeală, la gândul că poate vom avea ocazia să ne încercăm armele și să tragem câte o salvă, căci în ultimele zile credeam că ne ruginesc țevile. Se poate întâmpla ca Rușii să ne aștepte aici.

Întâlnirea cu belșevicii . . .

Nici nu am apucat a ieși din sat și asupra noastră a început să curgă o verie de împușcături. Se tragea din toate direcțiile. Noi, care mâncam albane, spărgându-le în dinți, ne am

opri. Căpitanul Corbeanu a dat porunca să descăleceam și să adăpostim caii.

În vremea aceasta, împușcăturile se înțețeau.

Am sărit din pei am lăsat caii în deșul unei mal de piatră și ne-am pregătit de luptă.

După cum se trăgea, am bănuit că suntem atacați de aproximativ o grupă. Totuși se putea ca aceste împușcături să nu fie decât un semnal.

Acum când gloanțele străbănu brațele și fruntea răginită al copacilor din lata noastră, mai ales după ce-am auzit pe căpitanul Corbeanu spunând: „Trebuie să fie niște doborâți aștia care trag !, — mi s'a făcut teamă grozavă de moarte. Nu puteam accepta gândul că s-ar putea să mor lovit de gloanța unei doborâți. Dacă voia fi împușcat, vreau să fiu atins în cap sau în inimă de gloanțele unui ostas, nu al unei doborâți.

Prima răni-

În vremea aceasta, un cal a fost rănit ușor. Gloatele i-a găurit urechea dreaptă din care a prins a se prelinge un învernaș roșu de sânge, care i se scurgea pe părul moale. Îi ajungea sângele pe coama rotundă scurt, iar alți șuviță roșie și fierbinte se scurgea până deasupra ochiului.

În clipa în care a fost lovit, calul a scuturat din cap cu putere, cu enervare. Pe urmă și-a scuturit tot trupul, voind să-și arunce țesuta.

Alte gloanțe ștertau, prelung, pe deasupra capetelor. Calul rănit a tresărit, nervos, la toate gloanțele care au trecut pe deasupra lui, după ce fusese lovit.

Soldatul care îl ținea de căpăstru i-a mângâiat botul, în cel, cu palma. — netezindu-i părul scurt și moale.

Nici odată n'am să uit privirea acestui cal când s'a simțit mângâiat prietenește pe bot. A întors capul și ochii lui mari, fierbinți ca două pahare cu vin, au privit drept în ochii soldatului care îl alina... Pe urmă și-a plecat capul mare și brațele, lipindu-l pe pieptul ostasului. Nu știa ce însemna gestul acesta: era în mișcarea calului intenția de-a se ascunde lângă pieptul ostasului sau era un gest de dăruire și de încredere într-o clipă de panică?

Împușcăturile nu mai continesc. Se trage de pe toți manșii.

Luptă înverșinată în munți.

Lupta din munți, aici lângă Ezy Salla, s'a desfășurat cum așteptăm: un batalion sovietic, cu mult armament, cu efectiv complet și cu toate cele necesare luptei, a încercat să oprească înaintarea noastră spre mare.

Plasul lor de bătăie era admirabil. Aveau toate motivele să ne învingă, chiar dacă le-am fi atacat cu efective de cinci ori mai mari decât ale lor.

Ei își aveau postul de comandă într-o pișană, în casa unei pădure. Acolo ședea ofițerii și polițarii. În casa aceea de lemn se afla aprovizionarea, depozitul de muniții, telefoanele, întregul stat major.

Aveau de toate, din abundență: cartușe erau, ca să le ajungă pentru o săptămână de luptă. Merinde aveau să poată mânca din belșug. Oamenii aveau.

Au așezat mitraliera și grupe de pușcași pe toate înălțimile de pe o parte și de cealaltă a drumului, în momentul în care noi înaintam pe șosea, apropiindu-ne de pișană, cuiburile acestora de rezistență au început activitatea. Ascunși în două stâncilor, pe picături în derizivul pădurii, iar uneori câștrați în pomi, ostașii sovietici au prins a trage asupra noastră din toate părțile.

Noi nu-i vedeam. Nu știam unde le sunt ascunzătorile și nici nu ne puteam da seama câți sunt la număr.

Ei, în schimb, ne puteau vedea fiecare mișcare. Puteau ochi și trage în noi, în cele mai bune condiții pe care le poate avea un ostaj pe câmpul de luptă. În afară de asta, pușcași și mitralieri ruși răspândiți pe toate picăturile și ascunși pe stâncile din dreapta și din stânga drumului, erau în stare de orice pericol.

Drumul pe care înaintam noi era, apoi, foarte îngust și distrus cu disamită, așa că nu era posibilă nici retragerea, nici aducerea de noi obiective din armă.

Ne-am permenit, deci, atacați din toate părțile, fără să putem trage un cartuș, fiindcă nu aveau în sine trage. Totuși am pus sărbeta cea mai grea: ne-am împărțit în grupe mici și am început a ne câștra pe stânci, a cutreiera pădurea și văgăunile în căutarea vrăjmașului acuma în necl de băltoage.

La dibăcim ascunzătorile după șurub gloanțelor. Treaba pe care o făceam aci era o treabă de vânători. De obicei în vânătorii căutând vânatul, sunt ajutați de câinele pe care le înțâlcesc, iar apoi de mîna. Noi ne orientam după șurubul gloanțelor. Stăteam și ascultam cu urechea atentă. „De pe creasta aceea împușcă”, spunea unul dintre noi. Și urecînd, apăsîm în mîni și în picioare, câștrîndu-ne ca șerpii, ne apropiam de picul unde ghiceam că sunt Rușii.

După ce străbătusem o bucată de drum, iar ne opeam și ascultam gloanțul: „acole sunt!”.

Înaintarea continua. Ne săngeram mîinile, sgarîste în colțurile de stîncă, crengile ne loveau în obraj. Gloanțele curteau pe deasupra noastră, atîngeau pe câte unul dintre noi. Rănitul rămînea în urmă. Dacă era atîns mai grav sau dacă

rana și era moartă, camaradul nostru nu se mai putea ține cu mâinile și cu picioarele pe stâncă și se prăbușea, rostogolindu-se, până la adâncul prăpastiei.

Nu a fost o luptă ușoară !

Când ajungeam într'un loc mai bun, unde ne puteam aprinde și adăposti, prindeam a trage asupra băllogului unde ședea Rușii, ca urzii. Lupta se dădea pe nevăzute: trăgeam și trăgeam noi, iar până la urmă, fiindcă noi înaintam, înconjurându-i și trebuiau să se predea.

De-abia atunci, când ridicam mâinile, ieșind din băllog, îi puteam vedea. Sau îi vedeam, când îi găseam morți. Cu fiecare băllog cucerit, făceam un pas înainte și pericolul era pentru noi mai mic.

„Năpustiți-vă spre casa din vale . . .”

După vreo două ceasuri, lecturile răsăriti de pe munți au încetat. Mai trăgeau asupra noastră numai din poiană, din vale, unde era comandamentul.

Ordinul colonelului Marinescu a fost transmis din om în om: „Năpustiți-vă spre casa din vale!”

Ostașii noștri năpustiți prin pădure, pe piscuri, prin prăpastii, au prins a înainta, trăgând violenți, spre băllogul principal al Rușilor.

Și pe măsură ce timpul trecea, locul pornit dela ei se micșora. Vedeam, apropiindu-ne încet și trăgând, cum cad eași lor, vedeam oameni luând în apă calcându-se la pământ..

După un sfert de ceas, primii ostași, în frunte cu colonelul Marinescu Gheorghe, au ajuns la grupul de vehicule rusești. Lupta a mai continuat acolo, dar Rușii au cedat repede.

Poiana morților.

Toată poiana era presărată cu cadavre. Mulți din ei se găseau cu fața la pământ, cu picioarele strâmbe și cu uniformele mătășite de sânge, își dăduseră sfârșitul cu pușcă mai înainte. Cei mai mulți morți din rândul Rușilor erau găsiți însă pe marginea pădurii, în douăzeci mai. Sovieticii pe cari moartea îi găsisse în adăposturi, rămăseseră acolo cu capetele slăbimale de gloanțe sau cu piepturile rupte. După ce muriseră, peste dinții căzuși ploaia, spălând sângele, amestecându-l cu noroiul și umplând adăposturile, până la gură cu apă. Și cadavrele stăceau înecate în apa mizericoasă.

Sunt atât de mulți morți pe câmpul acesta, încât vântul duce-i la tufteruri.

Armele, pânza, șepci, cutiile cu mazăre, cartușierile, pietrele de mitralieră și sticlele goale de vucă, erau amesta-

cate laolaltă cu cadavrele, cu sârma ghimpată, cu vehiculele stricate și cu leșurile, în această mlaștină macabră, care era câmpul de luptă, din poiana de lângă satul Ery Salla.

Era intradevăr o poiană a morții.

— Inși șterg fruntea de sudoare, cu dosul palmei. Scoot și boțeta de pe cap. Cum rămân descoperiți, simt pe frunte adierea răcoroasă a aerii.

De pe înălțimea piscarilor cenușii, coboară umbrele apei, măci, ca niște draperii, ca niște gârle imateriale. Fără să mă pot privi până departe, cum mă dori, și nu văd nici capota carului, înși opresc privirile asupra stegarului secular, cu ramurile răsfrate mari, de care mă sprijin cu brațul stâng. Mă simt prieten.

— Inși năpâdăște în suflet un sentiment fierbinte de credință și de recunoștință față de car... lichid ochii pentru a fi cât mai aproape de Dumnezeu și-mi făc cruce...

Apoi ghemesc, în fugă, în vale.

Ce minunat e să mă lupt singur, să simți marea alături de tine pe Dumnezeu ca pe o boare fierbinte.

Deam de birăneșă.

— În timpul luptei din Poiana Morților, astăzi, la lumina focului și pe drum, un colac din grupul de comandă înși spunea mereu:

— Dacă ajungem la mare, putem zice că am scăpat cu viață.

După o pauză, el revenea:

— Dacă ajungem la mare, înseamnă că am trecut ghera răchetei!

Era așa de fericit la gândul că va ajunge la mare și era atât de sigur că, odată pășind pe țărâm, nu-l mai pânzăște nicio grimeșă. Inceț și se luminau ochii, când vorbea de mare. Soldatul acesta era un tăran plutăș din munții Bucovinei, mi se pare. Vorbea rar, târâșnat, parcă ar fi cântat curintelu. El nu văzuse nici odată marea și dorea ca nimeni altul să ajungă la țărâmă și.

Când am intrat în Ușcut, soldatul mi-a spus:

— Mai avem puțin și putem zice că am scăpat!

— În clipa aceea am fost atacați cu focuri de armă. Trăgeau asupra noastră câțiva marinari ruși, din podul unui deposit de via. Am înconjurat casa și i-am făcut pe toți prizonieri.

După ce am lichidat acest incident izolat, am ieșit din curtea depositului de via, pentru a ne confirma înaintarea.

— În drum, privirile mele au întâlnit, stăcând în praț, cu ca-

pe stăcâmat de un glonte, pe soldatul care dorea mai mult decât noi toți să ajungă la mare.

Oare da ce s'cerut mareă tocmă sângelui lui, care o dorea atât de mult ? . . .

La ora opt fără un sfert, în dimineața zilei de cinci Noembrie — adică după douăzeci și patru de ore dela plecarea din Caracambuzar — am ajuns victorioși, la Marea Neagră, din dreapta satului Uskut, pe țărmul de miazăzi al Crizoozi.

Din cartea „Am luptat în Caucaz”.

Hristoase și stăpâne !

de Pr. Ioan Boca

De sus, din belă irevelbarie,
Ce blând clipești din sfinte gene !
Privesci cu-altă bunătate
În jos, spre plăuri pământene,
Hristoase și stăpâne !

Parăse Români'n fuga mare
Spre îndepărtările păgâne,
Așteaptă sinocuvântate,
Așteaptă ostile române,
Hristoase și stăpâne !

Via arde lumea vâlătoaică
Și curge sângele șiroaic !
Război cîmpul de bătăe . . .
Frapădal când are să steie,
Hristoase și stăpâne !

Serpiță-o nouă biruință . . .
(Sute de mii pier bulgaricii !) !
Viteji mor pentru Credință !
Primește-a ceruri Mucenicii,
Hristoase și stăpâne !

Calea oștenilor

de George Drăgan

Tăcut se așază
din margini de promercoacă —
oșteni trec prin amarguri,
măritărele toacă

Și-i arși — și-i tot noaptea,
iar pașii duc spre victorii, —
inaltăi stărua, — înaltă, —
și n'e înlungăi acți.

Cresc din inimă și dor
latăii drepte ca brazi —
mai dăre, mai aprigi ca vântul
se-urcății azi camarații.

Și spung hotare dărmare
sădăd destăi răsădăsc —
cresc noui țipare de viață
și satele, altele, cresc.

Din țară urcă, mai albă,
lămăra stinselor tropuri —
sădădă călărele mișcă,
adesea oșteni în grupuri.

Nimăzarea stăci închide
sub viscol palida rugă, —
lăptăscă cețuri de beună
stăra și-o lădă lăptugă.

Trofăie stăci se dădădă
dărmării nu mai au parte —
cu gicțării săși de amarguri
oșteni trec mai departe.

Tăcut se așază
din margini de promercoacă,
oșteni săd prin amarguri,
măritărele toacă.

Ce-am văzut la Sevastopol

de Pr. Cpt. Popescu H. Ion

Prin ploaia nestăruită a armelor automate, prin puzderia schielor de supracale, artileria și mai ales brandzarilor — în care bulzavicii abundă — precum și prin primejdia mare a nestăruirilor câmpuri de mină, cașagii noștri în frunte cu comandanții lor înaintau — sfidând moartea — și ocupau obiectivele la timpul destinat.

Acum la riparea frontului isamic și ocuparea primei înălțimi ordonată și-a găsit moartea ca un adevărat erou — în fruntea plutonului său — locat. de rez. Teofil Vasile. Însă mișcarea și-a implinit-o!

Ce-am văzut la Sevastopol m'a simțit și m'a umplut de admirație! Stoluri, stoluri, simetric aranjate, avioanele germane din aurora dimineții și până'n noapte distrugau, prin rafale de rai de bombe, bine achete — în gisaj — punctele nevralgice ale bolșevicilor.

Artificiul de cel mai mare calibru își dădea și ea tributul său înspăimântător și ucigător, zi și noapte.

Sueratul gloanțelor de tot felul, detunăturile stridente de brandz, hăbăitul ucigător al tunarilor, și agăsurile din temelie a pământului de explozia bombelor grele, precum și jicătul simțitor al sirenelor de avioane, îți ofereau spectacolul înfrântor al unui infern pământesc.

Zeceri de mii de cazamate, inclusiv armele lor de tot felul, între care tunuri de calibrul cel mai mare, inclusiv comisarul sau politrucul — cu caracteristicul-i pistol mitralieră, erau amestecați cu puzderia pământului, semănând cu niște crăberi de vulcan ce-au erupț furiosos.

Când stai și reflectezi, mai adânc, cum au putut vânătoarii noștri scote pe aceste cârțițe ale pământului, ce-l alfredelisea în toate părțile și'a care se găseau adânc băgați, nu poți admite această mirare decât ca o lucrare demagogică! — Ei a întărit brațul și sufletul ostașului nostru ca să înfrunte toate greutățile, o părușă supraomenească. — Dumfornal, acela pe care al vaștic îl poartă în sufletul său creștin și cu care totdeauna după, se ierfleşte și biruie!

Emoționantă și memorabilă a fost împrejurarea când, ducându-mă cu Sf. Cruce în mijlocul lor — până în cel mai avansat post al liniei de foc, le-am oferit-o ficătrăia r'o sărute și le-am spus cuvinte de întărire, de nădejde și de încredere în victoria noastră, iar ei mi promiseară că nu vor da un pas înapoi și nu vor lăsa un bolșevic să treacă spre noi!

Câtă înălțare sufletească și câtă nădejde, câtă credință izbăvitoare nu dăvălăuiau acești ostagi ai lui Hristos, ai Re-

Ultimele zile petrecute în Stalingrad

Spovedania primului basarabean relatore din oraşul
căliului roşu

de Calisto Nihei

În zilele de 7—9 Septembrie, Stalingradul fusese cupus unor bombardamente uriaşe din partea aviaţiei germane. Zile şi nopţile deasupra oraşului se învârtceau sute de avioane de toate tipurile şi mărimile. Siretele avioanelor „Stucca” făceau o larmă îngrozitoare atunci când coborau în picaj deasupra obiectivelor ce aveau de bombardat. Troscotel bombelor de calibru uriaş nu mai conţinea. Tot oraşul părea un infern. Limbi mari de flăcări se ridicau din toate cartierele. Ardeau uzine, fabrici şi locuinţele de lemn din care era formată în mare parte periferia oraşului. Un fum dens acoperia tot oraşul, împiedicând focul antiaerianelor, postate la toate străzile de stradă. Oamenii înnebuniţi alergau de colo până colo, căutând adăpost.

În toate aceste zile n'am ieşit din acuzatiunile noastre. Stăteam în apropierea de Volga într-o răpă adâncă în care ne săpaserăm nişte vişini. Erăm 15 de oameni în majoritate basarabeni şi polonezi, toţi din acelaşi batalion de lucru, care cu o lună de zile în urmă fusese ridicat şi trimis peste Volga. Noi ne am furişat, am sămas aici pe malul drept, hotărâţi a trece la germani cu orice preţ, chiar de o trebură să plătim cu capul. Hrana ne era puţin pătât pe care l-am găsit într-o gară apropiată în nişte vagoane cuprinse de flăcări. Pe aceasta îl pisam şi făceam din el un fel de mâncăligă, singura noastră mâncare. Două săptămâni am trăit aici, vecinici cu friţa în sân. Ar fi fost deajuns ca unul dintre noi să fie prins pentru ca toţi să fim pierduţi. Dar iată că pe data de 9 Sept. primele trupe germane au ajuns la scara betonată Stalingrad—Bichtowa şi se găseau la vreo 300 m. de noi. Nu puteam însă scoate capul din vişinile noastre.

Ne găseam între două locuri. Pe deoparte bulgaricii în retragere, trăgura cu artileria şi mitralioanele în poziţiile germane, pe de altă germanii împingeau pe ruşi cu obuze de branduri de toate calibrele şi gloanţele automatelor bărdiau pe deasupra capetelor noastre ca ploaia. Nu ştiam ce să facem: să încercăm să ajungem la germani? Gloanţele ruseşti ne păndeau însă din spate. Să rămânem pe loc? — Erăm ameninţaţi în fiecare minut să fim acoperiţi de malul de deasupra noastră ce se tot prăvălea din pricina exploziilor.

În cele din urmă am hotărât să rămânem. Se apropia ianuarie. Focul, artileriei şi al armelor automate începuse să

amezească. O furtună mare era în liniile rusești. Strigăte și înjurături înfundate ajungeau până la noi. Rușii se retrăgeau, ocupau pozițiile întărite la vreo câteva sute de metri în spate de la înșesări pregătite de mai înainte. La germani nici o mișcare. Când și când câte o rachetă luminoasă hrănda cerul. Tăcerea era înăbușătoare. Umbrele nopții se lăseau tot mai greu. Toată noaptea nimeni dintre noi n'a închis ochii pentru o clipă.

Cum se crăpă de zăă, ne-am adunat toți laolaltă și după o mică conferință ne-am pornit unul câte unul de-a lungul șanțului, cu bagajul subțioară, spre pozițiile germane. De-abia am făcut câteva pași că la o colitură vedem în dreapta noastră umbrele a doi ofițeri ruși în mantalele lor lungi privind spre front cu binoculul. Unul dintre ei observându-ne, strigă: «Cine-i acolo? Stați! — Dați-l zor băeții», strigă unul dintre ai noștri. Câteva locuri de revolver trosniră în apatele noastre. Am rupt-o la fugă, lepădând și bagajul și tot ce avuam cu noi. După o alergătură bună, ajungem la niște bănci cuprinse de flăcări. Gloanțele țiuiau pe lângă urechile noastre. Ne-am băgat într-o hărăcă și ne-am înșes pe jos. Într-o clipă, se luminase de zăă. Scutem capul afară și vedem ca la vreo 100 de metri de noi niște umbre înșesite de colo până colo. Acolo-lăm bine: oamenii vorbeau germane. Am scâpat. Unul dintre noi scoate din buzunar o balistă albă și ridicându-o în sus ne-am parut unul după altul spre pozițiile germane. Aceștia pentru moment conteniră locul. Un ofițer se ridică din tranșee și ne făcu semn cu mâna să ne grăbim. Am mârșit pașul.

Primesea ce ni s'a făcut a fost triumfală. Soldații germani se strânseseră împrejurul nostru privind-ne cu curiozitate. Ne oferiră pâine, țigări, tutun. Am cărat oboseții jos. Erăm la câmpul puterilor.

Pitelonul meu, Cristal Ion, român din satul Coșăuți județ. Soroca, tovarăș de suferință, privi la mine alambind:

— «Am scâpat Mihai, ce zici?» — «Da am scâpat măi frate, — ale eu și aprind o țigară.» «Juno, oferită de un camarad german. Era prima țigară fumată în mijlocul salvatorilor noștri.

(Sine*)

Proverbe

Meșterul se cunoaște la lucru.

Flugal ruginește dacă nu lucrezi cu el.

Cine marșează, ajunge departe.

Cântec de călănie

(Ghag)

Frunză verde baraboi,
Pleacă Ghag în răboi,
Rămână satul/sapei ;
Grăde cu dănaș mei.

Între păvălica
Muzică pur'ar în călăie :

Casa mea, boala mea,
Căre-a fi alăpă în ea ?
Că nevasta-i la ogor
Și pe soare și pe noi ;
Fără bobaci, trei copilași ;
Tăcâle, cui se țap ?

Frunză verde baraboi,
Căie țiri în cu mare ?
Rămână ard' în lac
Cu armata în un lac.

Prutei lat și călea 'ngustă,
Rămână mei dănașii ;
Dreptu 'ngust și Prutei lat,
Rămână a ordet :

A cedat, dar nu de tot,
A cedat numai de-un cot.

Frunză verde-a păpăliai,
Sai deapănă Nistruia,

Nevestei cu mașina lui ;
Deapănă muscalăiei.

Folgeră cu dănaș Ghagii,
Bolșevicii înfrunși ;
Și-a ură, anul ocarăii,
Dau vâlmășii pe oas, nici urăii.

Nistrul apără-și împinge,
Păcură de-aștia alăpă,
Nu de ai creștinăiei,
Singe de-aș păgănașii.

Frunză verde alor,
Le-a prins și pe Foș un dor ;
Cu Ghag de după cap,
Dau muscalăii de hac :

— La Moldova drept căi bier,
Cine merge numai vîră,
C'o pîrcat un vîr de-aș mîră
Și vîră să mă duc și eu.

Camarade, băiere
Și eu vîră le voi să dîră,
Cî'n răboi aream țirăși
Pe vîră înălăbăși :

Tu'n mașină, nu țură
Și-aș hăni să hăni,

Colectia P. Jitaru

Cântec înscris pe timpul creșterii muzicii, cunoscut de dănaș Mihai Toșcă din comuna Moldova, județul Dorohoi.

Zi mare

de George Antonescu

În ziua aceea, Simion Palucă se trezi diadodimească cu neaflădăla. Îi înfrământa o ciudată neliniște, de cu seară, tacit scumpul i-a fost numai o noștală, parcă în așteptarea unui eveniment mare ce avea să se întâmple.

Să îi fost poate ora una după miezul nopții, când, renunșând la culcaș, se ridică încof de tot, ca să nu-și treacă în nevasta și copiii. Se încusca, luă sumatul pe umeri și esp, tipii. Trase zăvorul dela ușă tînsei, cu precauție, dar nu reuși să evite șomebul. Urușul deșteptă îndată pe Lisaveta, care în-trebă speriată :

— Care-i acolo ?

— N'ai grijă, măi țene, ca'te . . .

Se trezi și căndea sub șopron și, parcă rușinat de hărnicia stăpînului, prinse a lăsa avan, către poartă, către grădina, către lăcașul zărilor . . .

Simion plevi în jurul casei, ascultă atent. . . Nu era nimeni. Chemă căndea și-l potoli, netezindu-l. Ascultă din nou, la cuprinsul satului întuseric. Liniștea crămpoșită de lăratul căte unui căne depărtat, atârna ca o adreanță de inima lui. Îndărătul acestei liniști aparente, numai Dumnezeu știe ce se petrece . . . Poate chiar în clipa aceea vreun vecin sau un caroscut, ori chiar vre-o rudă, se sbătea în ghiarele acestor căpîtori de oameni, fără să poată ruși un cuvânt de apărare. . . Alăltăseară l-au luat din aşternut pe Alexandru Veronea, iar scupte pe Dumitru Fivîn și pe Coema Zviră, cu țene și copiii cu tot. N'au apucat crășinii nici măcar să-și ia vre-un coșot mai bun pe trup, nici vreun dărăb de pîne . . .

Simion a stat acuma multe zile prin porumbiște. Se apropiu țărăia seara, de casă, numai după ce Lisaveta cei unul din-tre copii îl asigură că nu era pândit de cineva . . .

De multe ori a dormit în gură sau prin buruene, în livadă. Mai apoi, își lăcu părerea că, de vreme ce l-au lăsat în pace pînă atunci, numai avcan cu el nimic.

Totuși neliniștea nu-l părăsi. Gîndurile îi hărnicău și beama începu să-l cuprindă tot mai hăină. Încît, chiar dacă adormia de obiceiă încof, tresărea prin soma, balhocească și strigădă curiate fără înțeles.

A trăit luni de zile în felul acesta. Dincoasta își făcea cruce că i-a ajutat Cel de sus să mai scape o noapțe toafă.

Dar nici cînd n'a fost mai neliniștit ca acuma.

Nu sperie nimănui nici o vorbă despre gîndurile ce-l munciau. Nici Lisaveta nu știa nimic. Nu odată l-a mustrat :

— Ce-i cu tine, omule ? Ce nu-ți răzi herba ceea ?..

Parcă ești un Epovoaș . . .

Dar văzându-l tot mai smărit, îl lăsa în pace.

Lui Simion nu-i ardea de chiteala. Vapșile roșe din sat, îl amărau atât, că nu-i mai păsa de sine. De la un timp abia apuca să-și răcorească fața cu apă. Își împingea streșina mustășilor în sus și gata. De multe ori uita în ce zi trăgea. Nici în calendar, nici în sunet de clopot la biserică . . . Câte Dominiel și sărbătorii au trecut, încă ca el să le poată serba măcar în gând, îmbrăcând cămașa curată, rostind în taină o rugăciune . . .

Nu știa ce să înceapă . . . Să-și lase casa în voia întâmplării și să fugă ? Dar nevasta și copiii ? Era riscant să pleci cu o femeie frumoasă și cu doi copii, la drum, în toată noaptea . . .

Și nu numai grija aceasta îl reținea pe loc. La gândul fugii, dușul pământului în care săceau păreții și strămeșii lui, parcă îl topea gerunchii . . . Îi trecură, dardătaș, prin minte, ca o vijelie, copilăria cu livezile de soare, adolescența buiacă a hramurilor și horelor . . . Cătănia la regimentul de artilerie din Juțica, liberarea din armată, după care a fost primit și el să cânte în corul bisericii . . . Apoi curania cu Liaveta . . .

— Când! Din pricina lor să-mi irosesc viața, să-mi părească tot ce-am avut mai drag ? !

Mai făcu câteva pași prin ograda, dar gândul că ceva avea să i se întâmple, nu-l părăsi nici o clipă.

Trecu pe la cotletul cu găini și încercă lacătul. Apoi marse la grajd. Aprinse un chibrit și cercetă înăuntru. Ochiul calului sclipiri lăscărească. Văcu se urzi, leneșă, dând urechile spre spate, a plictisală. Simion luă un braț de otavă și-o aruncă vitelor, apoi închise grajdul și marse în casă.

Ca un resort electric se răuci hohotăria în sufletul său, hămîndu-l. Deznaoșele pieri, îngrijorarea deveni siguranță.

Aflase acum câteva zile că păgânii aveau de gând să în clopotele biserică, să le topească și să le prefacă în gloante . . . În satele vecine au și fost golite clopotnițele . . .

Cum află știrea, îi încalți în minte împotriva. Va pândi noaptea, clipa potrivită, și va ridica și clopotele, înainte să urză-mășilor. Le va îngropa în pământ și, cândva, vor suna iarăși ne-rtăgherite.

Spuse nevastă-i câteva cuvinte înșușitoare și, sărutând încreta Maicii Domnului dintre feruși, plecă.

Liaveta era foarte neîncrețită, și nu-și lăsa încă nici-odată în lejală această rămasă bun când mergea undeva . . . Alar-mată, se aculă și ea ; totuși rămase lângă copiii, ca nu cumva să cadă vreunul, să se stâlcească . . . Dar era ea și abasată . . . Gândurile i se învolburară toate pe urmele lui Simion.

Calcând ușor, cu pași de strigoi, prin noaptea liniștită.

omul își spunea : Orice se va întâmpla el, Simion Palucă, nu putea fugi dintre ai săi, părăsind totul în mâinile hrăpitorilor. Va merge deci, mai totai de toate, să ascundă clopotele și ochelarii bisericii, cât mai e timp. Clopotele lui dragi, pe care le surseu cu atâta plăcere câte trei zile în șir de slăbala Paști ale copilăriei . . . Apoi va vedea ce-o mai fi . . .

Simion mergea lerit printre grădini, iarba crescută mare pe buturi, păpușatul cu frunzele mai lungi în spațiile dintre postale, valurile de griu încurcat, băneau prea tare. Simion se oprî de câteva ori și ascultă . . . Convins că nu era urmărit de nimeni, își continuă drumul prin vadul grăselor. Roua bogată îi udase ȋțarii până la genunchi, și pealele cămășii . . . Răcoarea îi lăcea bine. Doar ochii îi vedeau din pricina nedormirii ori a jarului de stule ce i se măcina între ploape . . .

Ajunș la livada fratelui său Ilie, se gândi să-l cheme, să-i ajute. Clopotul cel mare cântărea câteva sute de chilo. Trebuia bine să te opîtești până îi porneai să sune, dar încă să-l cobori din turnul clopotniței . . .

Totuși, renunță. La o treabă ca asta, era bine să nu-i fie marter, decât Dumnezeu. Le va cobori încet, lăștind furia să alenece pe grindă, ca pe un scripet . . . Total depinde de stăpînirea Embilor de aramă. Dacă va reuși să le înfrîneze ca să nu scoată nici un sunet, atunci a scăpat, Altfel . . .

Dar va fi foarte prudent . . . Trebuia băgare de seamă mai ales la coborirea din turn, că pe acolo era ușor . . . Nu le va duce sub lupșezile de pe malul Prutului . . . E prea departe. Și-apoi nici nu era în siguranță, acolo . . . Dacă venea apă mare . . . Locul cel mai bun era chiar lângă clopotniță. Le va îngropa chiar acolo, la temelia bisericii, sub paza crucii, vor scăpa cu siguranță neafinșe . . .

Un vânt slab tulbură albia liniștită a livezilor. Pucumbiștea leșni ușor, grubele se legănară valuri-valuri sub palarea de lumină a ultimelor stule, în diferite părți ale satului se auzeau cucoșii. Cățiva câni dădură semne de trezie, hămăind sec.

Simion grăbi pași.

Ajunș pe talocuja dinaintea bisericii, se topilă una cu pămîntul și cercetă împrejurimea. Când i se păru că putea fi liniștit și se ridică, auzi pași pe cărarea ce duce la Prut : se culca în iarbă potolindu-și răsuflarea. Când omul cu mercedul pe spate se apropie și trecu pe la vreo zece pași de dărmul, Simion se liniști. Era Zaharie Colangiu, pescarul. Aștepta până ce acela coborî spre râu, apoi se ridică și-și urmă calea.

Trecînd pe lângă căpșalele din marginea cimitirului, simțise un mărunchiu de lîn și-l făcu ghere subscară.

Întâ în curtea bisericii. În dreptul uși mari, ferocată cu fier greu, își ridică pîlăria și-și lăcu crucea.

Merse apoi la clopotniță și trase răvorul. Bărbai prin

uaghete. Iși aduse aminte că văzuse acolo într-o zi hârlețul... Groparul îl ținea la îndemână... Era întotdeauna beșă în clopotniță. Puse mâna pe un par, apoi pe o cruce veche... Dându-și de seama și își retrase mâna cu spaimă. Parec se fi ațins țepii morții culoași pe ea.

Scornonci la repezeală, o gropară bună în dărâta scării. Zvârli hârlețul și apucând de jos mănușichii de lân, urcă repede. Ridică, tare încet, clopotul cel mic și, ținându-l limba strâns, îl coboară jos. Le va coboară întâi pe toate patru — se gândea el, apoi le va îngropa acolo sub lămpările din clopotniță... Urcă din nou și încercă să-l ridice și pe al doilea. Dar se temea că nu-l va putea veni dela locul lui fără să urse. Ii înălșară bine limba cu lân, apoi îl duse jos.

Urcă iarăș, scara, gălăind îi băteau căldurile. Sudoarea îi gropa pe frunte, pe față, pe corp, ca o ploaie rece. Făcu iar o legătura din țesut moale și se înălță pe degete, ca să înălșare limba celui de al treilea clopot.

Însă o bubuitură puternică îl oprî în loc, ca de piatră. Limba de aramă scopându-i din mână, lovei tare în dunga clopotului, și acesta chiar prelung... De groază, Simion nu se putu mișca din loc. Doar gândurile îi mișunau prin cap: „Or fi putu băieții bomba... Clopotul a sunat... Deșigur ban aurit agenți...”

Departe, după câmpile Coahorului, hurda ceva ca o roată de moară... Poate mașina cu dubă... Să mai ridice pe cineva...

O nouă bubuitură, foarte puternică, răbuhni ca un trăsnet peste livezi. Lumina, înca palidă a zorilor se roși mult în partea de miază zi, spre orăz...

„Depozitul de muniții”, îi licări în gând.

Uitând de clopot, coborî repede. Merse încetace și încet, printre moemintele cimitirului...

Ciudat!... Acuma parec nu-și mai simțea apăsată inima, ca până ieri... Parec îi se luase încetul cu încetul povara de pe suflet...

Pește bubuiturile astoa urau semîn de...

Dar abia mai făcu câțiva pași, când, sbucniind din ghiocul mai alburii al dinimții un stol de avioane, cu crucoa zugrăvită pe aripi sbură atât de jos, încât șpanobul motoarelor îl asurzî.

Dela capătul pădurii pocniră aprig, împușcături ca de sacalușuri. Dar ura preva tăcua: avioanele se departară cu rățala vântului.

Simion se bucură ca un copil la întoarcerea părinților pe cari nu i-a văzuti de mult.

Tamirila pocneau merou, dar ei le auzoa ca'nă vis... De bucurie stidea și vorbea cu sine înșăși.

Alte avioane apărură de după deal, atîngînd aproape co-

pași cu roțile . . . Simion sări și acuma, dealușit, tricoloru și
crucă înfrățite pe aripi . . .

Deci nu s'a înșelat ! De câteva zile îi spunea inima că
avea să se întâmple ceva . . .

Se plimba bucuros pe cărarea din marginea cimitirului,
fără să se sinchisească de clocețul tunurilor. Vedea în gând
coloane de țigăși cu crucă pe flămări. Se revărsau ca un to-
renț, spulberând fără urmă pe cotropitori .

Absorbit cu totul de marea-i bucurie, Simion nici nu simți
scrâjelirea ce i-o făcu la cap o schișă căzută din văzduh. Iși
ștergea numai din când în când fruntea de gustuța de sânge, ca
de sudoare, cu mânera.

Pe toloacă mișuna o mulțime de săteni, care de care mai
agitat.

Urseau acum colina către biserică.

Când treco pe deasupra-le un avion uriaș, unul se culcă
repede la pământ. Mulți alții, însă, cărind crucă pe aripi, în-
cură cu mâinile, sems, aviatorilor, și își aruncară în sus pălă-
rile, salutând pe abuzatori și cerul care i-a adus.

— Hei, Simioane ! Ce te ascuții prin țintirim ? ! Ți-i
frică ? — strigă unul observându-l pe Simion.

— Nu-ți fie teamă ! Hai încoace ! Bolșevicii s'o dus ! . . .

— Azi îi ai mare, măi ! . . . strigă altul. — Ai noștri o
bombardat aeroportu . . . O ărs tăți avioanele rusești.

— Zi mare, măi ! . . .

Îl urmări pe Simion spre biserică.

Pentru prima oară, după vreme îndelungată de postu și
teamă, a ieșit cheia din ascuțitoare și mulțimea năvăli ca la
un înver al tămăduirii.

Târându-se în ghemechi, oamenii sărutară icoanele și,
pe lespezi, urmele pașilor ce i-au purtat odinicărie la rugăciune.

Limbile de armă, prinseră iarăși cuvânt.

Simion, înfruntând ploaia de schișe, vesteșă celor din um-
bra morții, înviera.

